

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 an 85 cr., 1/2 an 50 cr., 1/4 an 25 cr., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 an 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/4 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumerează și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.
Numele singuratici à 5 cr. se vând la „Institutul Tipografic“.

Scandalul cu
Metropolitul-Primat
al României.

În momentul când scriem aceste rânduri, Metropolitul primat al României Ghenadie Petrescu este depus din puterile sale de șef al bisericii, judecat de sf. sinod și condamnat la pierderea darurilor arhieriești.

De multă vreme se ducea, în o parte a presei din regat, o campanie înverșunată contra înaltului Prelat. 'I-s-au adus tot felul de acușări, unele de oare-care gravitate, altele fără nici o însemnătate reală.

Noi am păstrat rezerva cuvenită în această afacere delicată, care nu ne interesează decât în chip indirect. Și n'am părăsit această rezervă până astăzi când acușările nu mai sunt făcute de ziaristi anonimi, ci de către membrii sinodului, cari au și osîndit pe înaltul Prelat.

Ear' dacă astăzi părăsim rezerva ce ne-am impus-o, o facem nu pentru a reedita cu toate amănuntele lor, învinovățiile aduse Metropolitului-primat al României, ci pentru a vedea dacă gravitatea acestor învinovății justifică sau nu scandalul ce s'a făcut în giurul acestei triste afaceri și dacă nu cumva trebuie căutat motivul campaniei, necrutătoare de nimic, ce s'a purtat în contra șefului bisericii din Regat și în motive străine acestor învinovății: în intrigi, în setea de scandal, în patima nestăpânită a răsunării.

Ca să putem răspunde la această întrebare, trebuie să vedem cum s'au desfășurat lucrurile, ca se ajungă aci?

Eată, pe scurt:

Postul Metropolit-primat Iosif Gheorghian demisionează; hotărîrea sa, regretată de toate partidele și pe toți factorii constituționali, e definitivă. Scaunul de Metropolit-primat rămâne vacant. Dintre candidați, camera și senatul, întrunite în ședință festivă, alege pe Episcopul de Argeș, care era sprijinit și de guvernul conservator, pe atunci la putere.

Liberalii au combătut din răspuneri această candidatură, și încă de pe atunci au jurat răsunarea noului Metropolit.

De atunci începe păsitoria Metropolitului Ghenadie nu s'a afirmat prin nici un act care să fi motivat scandalul dării sale în judecată. Dar' pasiunile vechi nu s'au calmat; din contră, timpul le-a înăspriș tot mai mult.

În Maiu 1896, conform regulamentul lui sinodic, este convocat în sesiune ordinară. Majoritatea membrilor sei însă, deși în București, refuză să iee parte la ședințe. Se fac stăruințe, apoi un schimb de corespondență între Metropolitul-primat și ministrul de culte: înaltul Prelat cerând închiderea sesiunii sinodale, că mai întâiu trebuie refuzând, sub ocăsiune membrilor sinodului de a se explica asupra cauzelor pentru care nu voiesc să iee parte la ședințe. În cele din urmă ședința ține ședință la 17/29 Maiu, fără ca Metropolitul primat să o fi convocat; și în această ședință, sinodul decide darea sa în judecată.

Actul de acușare cuprinde: a b a t e r i d e l a r e g u l e l e c a n o n i c e, d e c o m p e t e n ță s i n o d u l u i, ș i d e l i c t e d e d r e p t c o m u n, d e c o m p e t e n ță i n a l t e i c u r ți d e c a s s a ți e.

Ministrul de culte referă Regeli hotărîrea sinodului, ear' Regele, pe răspunderea ministrului, semnează decretul, prin care Metropolitul-primat e suspendat din treapta arhieriească și din administrațiunea metropolitană, numindu-se o locotenentă, care să gireze afacerile metropoliei, până la definitivă curmare a incidentului.

Cu o grabă neexplicabilă, sinodul a judecat și a osândit pe înaltul Prelat, în absența acestuia, fără ca să se fi apărât, fără ca să se fi cetit măcar în ședință sinodul apărarea în scris, pe care a prezentat-o.

Acuma, după ce am expus pe scurt și numai în trăsături mari faptele, așa cum s'au petrecut, rămâne să mai vedem cât de grave sunt capetele de acușare.

Ele sunt în număr de 14, dintre care 9 considerate ca loviri aduse bisericii, ear' 5 ca delict de drept comun.

Cele dintău: introducerea de inovații în serviciul liturgiei; — impunerea obligațiunii pentru episcopi să îmbrace mantia, ear' pentru arhieriei să nu poarte mitră și cărjă în timpul serviciului divin; — primirea în eparchia sa a unor clerici din alte eparchii, fără cartea canonică a chiriarchului lor; — vizitarea eparchiilor altor chiriarchii, în contra atribuțiilor sale de precădere; — manuirea în mod arbitrar a desbaterilor sinodului; — tipărirea de cărți bisericești fără știrea sinodului; — numirea și înlocuirea unor funcționari dela sinod; — însușirea arbitrară a unor atribuțiuni disciplinare și judecătorești de competența sinodului; — în fine omiterea de a se pune în biserica metropolitană din București sinodul ca cea mai înaltă autoritate bisericească din Regat.

Cele din urmă: deturarea de bani în folosul său dela clerici inferiori; — luarea mai multor rînduri de vestimente afierosite bisericii episcopale dela Curtea-de-Argeș la sfințirea ei; — sfințirea unui deșernat număr de biserici în eparchia Argeșului pentru a percepe o taxă arbitrară; — oprirea pe seama sa a vre-o 4000 de lei adunați dela credincioși în folosul bisericii; — și în fine un proces infamant ce 'i-s'a intentat de către archimandritul dela Cozia pentru 2000 de lei.

Sunt adevărate sau nu aceste acușări? Nu știm și departe de noi intenția de a lua în apărare cauza Metropolitului-primat al României, — deși împregiurarea că membrii sinodului sunt și acuatori și judecatori în același timp, slăbește a priori valoarea morală a actului de acușare în chestiune.

Noi ne închipuim însă că toate acușările aduse înaltului Prelat sunt adevărate, și ne întrebăm dacă chiar în cazul acesta s'a procedat bine sau nu făcându-se scandalul rușinos ce s'a făcut.

Nu stăm un moment la îndoială și răspundem categoric: nu!

Prestigiul bisericii, prestigiul națiunii noastre cereau mai multă circumspecțiune și mai mult patriotism celor cari aveau chemarea de a aplană incidentul și de a reda lucrurilor un mers normal.

Metropolitul Ghenadie Petrescu e mai la urmă un om și dînsul; dar' omul acesta, de rău de bine, reprezintă biserica; și scandalul ce s'a făcut lovește nu atîta omul cât și mai ales capul bisericii; — ear' biserica e biserica națională a țerii.

Guvernul dlui Dimitrie Sturdza a trecut și în această împregiurare peste țintă. Voinde se lovească în candidatul conservator la metropolie, — căruia 'i-a jurat răsunare, — a provocat un scandal dureros, care trebuie să întristeze pe Români de pretutindenea. Și scandalul nu e numai dureros, ci și inutil, căci guvernul are atâtea alte mijloace la îndemână ca să silească pe Metropolitul-primat să demisioneze, lăsându-se, de ochii lumii cel puțin, a se crede că s'a retras de bunăvoie.

Fără a mai ținea seamă de impresia detestabilă ce acest scandal a făcut în străinătate, — cât de mult a contribuit el la slăbirea sentimentului religios, cât de mult a înjosit prestigiul bisericii în ochii credincioșilor ei!...

Acuma, ce vedem? Vedem, pe urma scandalului cu Metropolitul, fel de fel de acușări, una mai murdară decât alta, pe care Episcopii 'și le aruncă reciproc. Publicul, avid de senzații, soarbe tot ce se spune despre scandalurile din episcopii, pe care Episcopii, ei însuși, le prezintă ca pe niște adevărate leșnăre. Și vorba rea și scandalul rușinos trece din gură în gură și dela orașe la sate. Ear' publicul în genere va sfîrși prin a privi pe viitor cu sceptism la cei cari, ori-cît de păcătoși ar fi ca oameni, nici-odată și

sub nici un cuvînt nu se cuvine să fie tirîți astfel în roșu.

De aceea n'au făcut guvernul român, că a patronat acest scandal fără a se gândi mai întâiu cu maturitate la toate consecințele sale. Răsunarea n'a fost nici-odată un sentiment nobil; în casuri ca acesta însă ea e odioasă și desgustătoare.

După scandalul dela Ligă, — scandalul cu Metropolitul-primat: — totuși e prea mult pentru șapte luni de guvernămînt, ori-cît de „liberal“ ar fi guvernul din România!

Oprirea conferenței naționale.

Vicecomitele comitatului Sibiu a respins, cum am anunțat deja, recursul dat în contra oprirei conferenței. Rescriptul acesta respingător poartă numărul 9200, și este, ca cinism, mult superior însuși actului cinic prin care s'a oprit conferența. Vicecomitele anunță pur și simplu că menține oprirea primarului în vigoarea motivelor sale.

Cu datul 1 Iunie dl Dr. Rațiu a dat un dou recurs, cătră ultimul for, ministrul de interne.

Cuvinte împărătești.

A doua zi după deschiderea delegațiunii, Luni 1 Iunie, ele s'au prezentat M. Sale Monarhului în palatul regal dela Buda, și anume la 12, în amezii delegațiunea austriacă, ear' la ora 1 delegațiunea ungară, intrîndu-se fiecare în sala de primire, ear' nu în sala de încononare.

Prezidenții ambelor delegațiuni, bar. Chlumetzki și Széll Kálmán, au pronunțat alocuțiuni. M. Sa a dat ambelor alocuțiuni răspuns, pe nemțești și ungurește. Unele pîrți din cuvintele împărătești sînt foarte semnificative, ba importante atît prin fondul cât și forma lor și de sigur vor fi mult comentate în presa din lăuntru și din străinătate. Eată unele din ele:

„Sunt satisfăcut a accentua din nou, că raporturile noastre cu toate puterile au rămas din cele mai amiceabile...”

„Pe această fermă și conștie de scopul urmărit a triplei alianțe în toate chestiunile importante atîngătoare de interesele europene a contribuit mult că pacea europeană n'a fost tulburată, în ciuda mai multor simptome neliniștitoare ce s'au ivit în anul trecut.

„Opintirile dezvoltate în această privință de către guvernul meu în celestare strînsă cu aliații noștri dovădă, s'au bucurat de cooperarea simpatică a tuturor puterilor mari. Ele au scos mai înainte la iveală unitatea de vederi pentru menținerea statu-lui quo pe insula balcanică, dela care unitate de vederi, dacă va continua, ceea-ce este de sperat, se poate aștepta dezvoltarea pacifică a raporturilor internaționale.

„Nu mai puțin importantă pentru consolidarea acestor stări de lucruri este recunoașterea acum devenită fapt a prințului Bulgariei de către toate puterile suverane.

„Urmărim cu participare caldă evenimentele pe câmpul de război african, unde armata aliatului nostru credincios a ținut sus onoarea steagului italian într-o luptă grea cu un dușman, cu mult mai puternic la număr...”

Ai se oprește partea politică a cuvintelor împărătești; apoi urmează amintirea punctelor economice ale lucrărilor cu care au să se ocupe delegațiunile.

Răspun-ul împărătesc, cum de sine se înțelege, a fost compus de ministrul externei, contele Goluchovski.

Partidul poporal lucră.

Duminea trecută a ținut 4 meetinguri deodată: în Zalaegerszeg, Lajosmizse, Kőökt și Abony. La toate 4 meetingurile au luat parte număr mare de popor, și mulți oratori au ținut discursuri potrivite, votându-se soluțiunile cunoscute deja dela alte ocașii. Meetingul din Zalaegerszeg, presidat de contele Zichy, a primit o telegramă de felicitare dela episcopul diecesan, Hidassy Cornel. Pe lângă legile bisericești a mai fost aspru combătut proiectul despre judicatura Curiei.

„Liberalii“ guvernului au încercat să zădărnicească meetingul din Lajosmizse. Ei au dat telegrama în giur, că „adunarea nu se va ține, fiindcă domniile grofi nu pot veni“. Acest șiretlic a reținut, ce e drept, câteva comane, dar' acum cei rămași acasă sînt cu atît mai indignați contra amăgitorilor de liberali.

„Patriotism“ slugarnic. Ieri benderiștii millenari sași, au făcut o probă de călărit în plină paradă pe stradele Sibiuului. Ei vor pleca în curînd la Pesta, după ce la suma de peste 700 fl., votată de congregațiunea comitatensă, au mai stors 480 fl. Nu li-a fost destul, Sașilor, așa se vede, că 'i-au batjocorit Maghiarii când cu nunta lor ridicolă dela expoziție, nu li-a fost destul, că M. Sa agrăind pe niște Sași la expoziția de vite, 'i-a numit „fremdsprachig“ (M. Sa a vorbit nemțește!), — ei se duc de nou la milleniu, în banderiu... Bon voyage!

Răsvrății dela București.

Cei 4 ex-membri ai comitetului Ligei, după ce au lansat un protest plin de aserțiuni neadeverate, au primit ordin să nu predee cu nici un preț biroul, registrele și cassa Ligei nou alesului comitet.

Pretextele lor sînt multe și unul mai ridicol și mai rîntăcios, decât altul.

Las, că se cere un cinism rar, ca să ai curajul să afirmi, că „din 170 de delegați“ numai vre-o 60 au votat contra lor, când din acești 170 de delegați aleși nu s'au înfățișat la congres, decât maximum de 108—120!

Las, că dintre acestia, comisia de verificare găsește 35, carei au fost „aleși“ absolut ilegal de prefecți și cerea, ca ei să fie invalidați.

Ei bine, pentru invalidare se cere 2/3 de voturi, dar' nicăiri, în asemenea casuri, cei invalidabili nu votează, pentru că mandatul lor e în litigiu și pentru că ar fi o neamă pomenită călcare de drepturi să se admită, ca și litigioșii să voteze în propria lor cauză.

Ei bine, așa s'a făcut la congres! Biroul, animat de „simpatice“ — dispoșiți pentru oamenii dlui Sturdza a admis, ca și delegații, pentru cari se cerea invalidare, să voteze în aceasta a lor cauză!

Astfel, firește că majoritate de 2/3 nu se putea obține!

Tot așa puteau oamenii dlui Sturdza din comitetul Ligei să aducă și 200 de „delegați-subprefecți“ și când la verificarea titlurilor să 'i admită, cum 'i-a admis acum, să voteze ei însuși pentru a lor proprie verificare!!

Protestul răsvrăților vorbește de scandaluri, vociferări etc. Ei bine, toți oamenii nepreocupați cari au fost față la congres, sînt de acord, că scandalagii se găsiu tocmai pe partea minorității alese de prefecți.

Dar' ei protestă, pentru că votul de blam s'a primit cu majoritate absolută și nu cu majoritate de 2/3.

Statutele Ligei nu vorbesc de vot de încredere ci de luarea în considerație a raportului comitetului și e evident, că lumina soarelui, o o motiune, de a se lua, aprobând sau desaproband, raportul gestiunii în considerație se votează cu majoritate absolută, ear' nu de 2/3, cum cereau arîndășii pe vecie ai Ligei.

Acastă interpretare clară și justă a fost împărțită de membrii prezidiului și anume de prof. univ. Tanoviceanu (liberal), Ar. Densușianu (liberal), prof. Stroe Beloescu (liberal) și Dr. Blasianu (junimist).

Și cu toate aceste răsvrății protestă și provoacă un ne mai pomenit scandal!

Dar' să admitem, că toate neadeverurile și intervertirile patentate din protestul lor ar fi — adevăruri.

Chestiunea ce se impune este aceasta: care era, în acest cas, calea corectă, pe care trebuia să o aleagă protestanții?

Una sigură: ei puteau protesta, arătînd călcările de statute, ce s'ar fi comis și puteau declara, că față cu „teroarea“ (!) Ligei ei se retrag și fondează o altă Ligă.

Dar', ca acești răsvrăți să se constituie în arbitrii Ligei și aicele mai înalte instanțe a ei; aiconferenței — este o atitudine fără precedent.

Majoritatea congresului a votat, cum a crezut de cuvință, cel-ce nu vrea să se spună retragă din Ligă, dar' cu ce drept își apropie sieși biroul, actele și averea Ligei?...

Dar' discuția e de prisos cu acești oameni.

Șeful d-lorestepoliticesteleagat de mîni și de picioare, ca să nimicească mișcarea națională; spre acest sfîrșit el găsește chiar cuvinte quasi-patriotice și oameni cum se cade, dar' cari sînt — mai presus de toate: oameni de partid.

De aceea ei îl ascultă și refuză să de nouliu comitet putința de acțiune tăgăduindu-i actele și cassa Ligei.

Și ei trebuie să asculte, pentru că domni Goluchovsky-Bánffy s'ar supăra foc, dacă Liga ar scăpa cu vieță din crizele patriotice, ce 'i-s'au pus la cale!!

Balivenele, pe cari le debitează răsvrății, că „conservatorii“ voiau să l iee Liga sînt atît de stupide, încât e de prisos de a le învrednici de o discuție.

Erau și conservatori la congres, dar' marea majoritate a celor sincer îndreptățiți și hotărîți a pune un comitet neutral în fruntea Ligei era compusă din liberali, radicali și o mulțime de independenți, cari nu fac politică militantă de loc.

Votul congresului este, în toată rigooarea accepțiunii, votul adevăraților ligiști față cu votul sectarilor ortodocși ai dlui Dim. Sturdza.

Delegațiunile.

(4.) Pentru a treizecea-ora dela 1868 se întrunesc în estan delegațiunile, aceste instituțiuni, sau corpi legitimoare, în competența cărora cade reguarea afacerilor comune curente ale ambelor jumătăți ale monarhiei noastre dualistice. Pluralul instituțiunii, ear' nu singularul denumirii acesteia, derivă dela împregiurarea, că cele două delegațiuni, ungară și austriacă, lucrează fiecare deosebit, nu țin nici o singură ședință împreună la oaltă; ear' rezultatul chibzuirilor 'și-l comunică mutual în scris, folosindu-se fiecare în aceste comunicate de limba respectivă: cea austriacă de limba nemțească, cea ungară de limba maghiară. Numai în cazul când s'ar ivi neînțelegeri și nu s'ar pute ajunge la învoială prin comunicare crize, preschimbate de trei-ori, nici una din delegațiuni nu poate refusa o întrunire plenară la oaltă.

Fiecare delegațiune se compune din 60 de membri, ori delegați, aleși de către corpurile legitimoare ale Austriei și Ungariei astfel, că casele de sus, aici la noi casa magnatilor, dincolo în Austria casa seniorilor (Herrenhaus), trimit câte 20 delegați, ear' camerele de deputați câte 40 de delegați. În modul de alegere al camerelor există o deosebire esențială, căci, pe când cele două case de sus și camera deputaților ungară își aleg deputații din plenul respectivelor ședințe, pe atunci în camera austriacă e aplicat principiul autonomic bine pronunțat, anume cei 60 de delegați sînt repartizați, cu număr stabilit pentru fiecare, între 14 țeri ori țerișoare. Astfel, spre pildă, Boemia alege 10 delegați; Galiciă, 7; Austria-de jos, 3; Bucovina 1 etc. Dar' aici nu se oprește încă aplicarea principiului autonomic, ci își găsește expresia și în împregiurarea, că fiecare țeară are dreptul a-și alege pe delegații sei sau printr deputații reichsrăthului din respectiva provincie, sau din plenul acestui corp legislativ. Negreșit, că fiecare se folosește de cel dintăiu mod.

Pe lângă aceasta toate patru corpurile legitimoare mai alege încă un anumit număr de membri suplینitori.

De obicei toate trimit majoritatea membrilor din anii, sau cel puțin anul precedent, întrucât respectivii candidați voiesc primească. Unii, cum e spre pildă Jidanul Max Falk, sînt aleși în fiecare an de când e dualismul. De astădată, compunerea celor două delegațiuni se deosebește de cele din anul trecut în modul următor: cea ungară

prin lipsa unor membri marcanți de odinioară, ear' cea austriacă prin intrarea membrilor unui partid politic, cel antisemit, care până acumă nici-odată n'a fost reprezentat acolo.

Precum am mai amintit într'un articol despre partidul nemzetist, Apponyi, care dela început a fost membru în fiecare an, de astă-dată n'a primit să fie ales; deasemenea au refuzat Horánszky, Abrányi și Bethy, toți nemzetisti. Misterul acestui refuz „național” colectiv e acoperit încă cu vëlul bânfluyt.

Austria-de-jos va fi reprezentată prin doi antisemiți și un German-liberal, deputații Dr. Gessman, Dr. și Dötz Richter. Din aceasta se vede, că majoritatea deputaților acestei provincii (în total 34) e antisemită, deși deocamdată numai cu 1 vot.

Cehii (tineri) vor fi 5, cu unul mai mult decât anul trecut. Cu încă un deputat german-liberal, Dr. Steinwender și un Sloven, Klun, numărul delegaților, „inimici ai dualismului”, cum le zice „N. Fr. Presse”, — se ridică la 10.

În sfârșit Românii din cele două jumătăți ale monarhiei vor fi „reprezentăți” prin deputatul bucovinean Lupul și prin cele două „odoare millenare”: Szerb Gyuri și Gáll Józsi, acest din urmă în calitatea sa de „magnat”.

Patriarhul Brancovici încă a fost ales.

Întrucât este basată afirmarea sus pomenită a lui „N. Fr. Presse” cel puțin privitor la antisemiți, reese din următoarele două citate ce găsim în „Deutsches Volksblatt”. Una o scoatem din articolul: „Sesiunea în partidul liberal”, publicat în nrul dela 23 Maiu și sună astfel:

„Partidul nostru țintește așadar' din convingerea cea mai intimă o schimbare a raporturilor de drept public între cele două jumătăți ale monarhiei”.

A doua declarație în acest sens mult mai explicită o aflăm în articolul intitulat: „De ale alegerii membrilor delegațiunii”, publicat în nrul din 22 Maiu. Eată ce zice:

„Până-ce legile despre pactul dualist dela 1867 nu vor trece peste o revizuire radicală, toate aceste lucruri, (de care pomenea articolul mai sus. Red. „Tribunei”) nu se vor schimba, delegațiunile sânt pentru noi, cei din Austria, fără ori-ce folos, precum ne învață experiența de treizeci de ani; la această instituție nu se poate reforma nimic. Dar', cel puțin câtă vreme va exista, și nu va fi înlocuită printr-o reprezentanță plină de viață, puternică a monarhiei întregi, (înta noastră trebuie îndreptată într'acolo, ca reichsrathul nostru să aleagă în delegațiuni niște bărbați decisi a apăra interesele statului și ale populațiunii. Trebuie aleși niște bărbați, cari vor reclama pentru parlamentul nostru drepturile, pe care nu le-a exerciat până acum, dar' care nu potsă-i fi fie tăgăduite. Trebuie aleși bărbați, cari vor îndegeta necurmatasupra imposibilității de a menține această instituție și vor cere desființarea ei și înlocuirea printr'un alt corp parlamentar.

„Sesiunea delegațiunilor ce se va începe în curând va fi tocmai un bun privilegiu pentru o astfel de pașire. Politica noastră externă a luat o direcție, care nu corespunde intereselor Austriei. Conducerea treburilor noastre externe a putut însă face aceasta, fiindcă se știa a fi în conțelegere cu Maghiarii, cari dela 1867 înceeau un preponderanță în monarhie. În câteva luni acest pact, respective stipulațiunile lui, care au lipsă de a fi reînnoite din zece în zece ani, vor face obiectul discuțiunilor în cele două parlamente. În privința aceasta se impune datorința delegaților austriaci democrați, de a începe cu respicarea (anscheiden) chestiunii despre pactul dualist și a cere revizuirea legilor din 1867 într'un mod corespunzător intereselor Austriei”.

Desbaterile delegațiunii austriace pot deveni deci mai interesante decât s'ar putea prevedea din discursurile de deschidere ale preșidenților celor două delegațiuni, din alocațiunile lor adresate Monarhului, precum și din răspunsul dat lor de către M. Sa.

De cuprințul lor ne vom ocupa în numărul viitor.

Milleniul în Reichsrath.

(Urmare și fine.)

Ministrul baron Gautsch reflectează la cele două vorbiri ale lui Hauck și Lueger, cari „și-au motivat propunerile lor de urgență.”

„Aceste două vorbiri — zice Gautsch — au arătat clar motivele ce au îndemnat la facerea propunerii din chestiune. Tenorul lor a fost o sumă de cele mai vehemente erupțiuni în contra Ungariei. Ar fi însă mai co-

respunzător, dacă chestiuni ce priveșc exclusiv Ungaria, nu le-am tractate loc aci sau apoi cu cea mai mare rezervă. (Contrazierei). Nouă, caguvern, ne este impus a crede, că raportul nostru cu Ungaria a fost totdeauna loial și că sântem totdeauna gata a menține raporturi de prietenie cu Ungaria. Sântem în contra a tot ce ar jigni aceste raporturi. Mai vine la aceste și împregiurarea, că guvernul actual nutrește viul și puternicul simț al monarhiei întregi (De Gefühl der Gesamtmonarchie). Guvernul simte lipsa de cooperări comune pentru unele însemnate instituțiuni de stat. E firesc, ca să nu se ridice astfel de voci în contra milleniului, când acela se sërbează în prezența mandatarilor mai multor țeri.

Contele Pálffy: Bravo, bravo! Ministrul Gautsch: Există însă un motiv, care și singur ar pute să îndemne guvernul la această atitudine. Toate sërbarile millenare culminează doar într'un omagiu adus președintelui nostru Monarch. (Aplause generale). După aceste reflectează la chestiile cu fiul seu dela gimnas și la afacerea de duel. Spune, că prin dispozițiile în chestiile de onoare ale studenților n'a voit să promoveze duelul, după-cum „i-se impută, dar' trebuia să intervină, căci o motivare ca: „Ovreul este cu totul lipsit de onoare”, este o ofensă.

Deputatul Schneider: Este numai purul adevăr!

Președintele îl îndrumă la ordine. Ministrul încheie cu observarea, că autoritățile universitare „și-au împlinit datorința, ear' la universitate vor rămâne acele stări ce le dorește guvernul. Cere respingerea propunerii de urgență.

Deputatul ceh Dr. Brzardă declară în numele partidului seu, că insistă pe lângă primirea propunerii de urgență, cu atât mai mult, că la interpelarea sa făcută în 15 Maiu cu privire la discutarea protestelor în contra milleniului, nu s'a dat încă nici un răspuns. E contra ordinii de casă a rețacă răspunsul la o interpelare, — ear' propunerea de urgență devine necesară prin această rețăcere. Sërbaria milleniului este considerată de către toate naționalitățile nemaghiare drept o sërbară a subjugării lor îndelungate prin guvernele nemaghiare, ear' a sërbară cu acești Maghiari nime nu poate dela noi pretinde. (Aplause la Cechii tineri). Nu este deci legal, dacă se procedează astfel față de cei-ce protestează. Ministrul a vorbit de interesele monarhiei întregi.

Cum vine deci a amenința pe studenții croați cu expulsarea din Austria, de oare-ce n'ar fi aparținând acestei părți din monarhie? — Este pentru propunerea de urgență.

În numele Germani-naționalilor vorbește deputatul Dr. Hoffmann v. Wellenhof. Acesta arată, că aci nu este vorba de chestiuni privitoare la Ungaria, ci de conservarea unui drept austriac, adică de dreptul libertății în exprimarea opiniei, ear' dreptul de a-și exprima între marginile legii părerea și despre afaceri maghiare, nu poate fi excomotat. Germani-naționalii totdeauna vor reclama acest drept, chiar și când guvernul maghiar nu „i-ar conveni tocmai! Manifestările cunoscute nu au fost doar' în contra integrității statului, nici în contra poporului maghiar însuși, dar' de sigur în contra șovinismului maghiar ce întrece ori-ce măsură, în contra preponderanței maghiarismului stăpânitor și de tot jidovit, și manifestările s'au făcut cu deosebire în contra persecuțiunii brutale a tuturor nemaghiarilor și îndeosebi a elementului german.

Pentru-ca raportul dintre două state să fie loial să recere loialitatea duor factori. Maghiarii însă nu respectă aceasta. Sërbaria lor millenară nu este sërbaria întemeierii statului înainte cu o mie de ani, ci sërbaria invasiunii (Einbruch) lor în Europa. Ei bine, nu vom fi noi atât de mari prietini ai lor și atât de loiali, încât să uităm persecutarea îndelungată a elementului german în Ungaria!

Deputatul Hauck se declară nemulțumit cu vorbirea-răspuns a ministrului Gautsch și dovedește, că această vorbire arată clar lipsa de simț național la ministru.

Dr. Lueger răspunde ministrului, că vorbirea sa n'a fost o erupțiune în contra Ungariei, ci în contra guvernului maghiar și a clichei ce stăpânește astăzi în Ungaria.

Stăpânii, fraților Germani, că în Ungaria elementul german este maltrat, ați uitat fraților, cari vă veselii cu Jidano-Maghiarii, că Germanilor din Ungaria le este oprită cântarea melodiilor naționale? Astel de bărbați ca voi — nu, e prea mult, — astfel de persoane vreau să zic, sânt nefericirea patriei noastre, căci aceia car' fac cauză comună cu cei de dincolo, sânt trădători de neam. (Aplause frenetice la antisemiți).

Președintele îl îndrumă la ordine.

Lueger: E trist, că sânt îndrumat la ordine. Trebuie se constat aci, că celor-ce serveșc astăzi Austria și națiunea germană

li-se astupă gura. Trist pentru parlamentul austriac. Eu „mi-am împlinit numai datorința patriotică, făcând un apel către frații de peste frontieră. Afle eu toții, că ori-ce German va fi scotit de trădător de națiune, de un nemernic și infam, dacă va face cauză comună cu Judeo-Maghiarii. (Aplause frenetice la antisemiți).

Se votează și propunerile de urgență ale lui Hauck și Lueger se răsping cu 75 voturi în contra 43.

Din comitate.

Congregațiunea de primăvară a comitatului Sibiin.

Sibiin, 3 Iunie n.

Eată raportul, ce n-l' dă un membru al conregațiunii, despre neșința dela 1 Iunie. Au fost de față vr-o 40 de membri, între cari următorii Români: Dr. I. A. Preda, N. Cristea, Dr. A. Brode, Zah. Boiu, Dr. L. Bran de Leményi, Verzariu din Sibiin; Valeriu Florian, preot în Racovița; Dr. Prunș, medic în Orlat; Manta, preot în Gurarului; Dr. Maier, prot. în Seliște. S'au pertractat 121 obiecte, dintre cari remarchez următoarele:

Nr. 1. Se propune o adresă omagială către M. Sa din incidentul milleniului și a aniversarului de încoronare. Discuție nu se face, căci dintre Români nu sânt de față, la început, decât preotul din Racovița, V. Florian. Dîsul întreabă, că în ce limbă se face adresa?

Se răspunde: În toate trei limbile. Peste punctele 34: Rugarea soc, „Magyar Egyesület” pentru o subvențiune; 35: Rugarea comitatului pentru arangierea milleniului în ținutul Tiszafüred (1) pentru un ajutor; 36: Rugarea comitatului Baranya pentru contribuie la înălțarea monumentului dela Mohács și 37: nota comitatului Jász N. Kun-Szolnok, pentru spriginirea petițiunii sale adresate ministerului în scopul restrîngerii comerțului de export cu vite — s'a trecut bi-nișor la ordinea zilei.

La punctul 49 era rugarea banderis-tilor, ca comitatul să urce contribuie la speșele banderului.

Advocatul Dr. I. A. Preda face contra-propunere, ca să nu li-se mai dee nici un ajutor. Propunerea aceasta, spriginită numai de Români, rămâne în minoritate, și se votează o nouă samă de 480 fl.

Conclusul comunei „Gurarului”, referitor la ajutorarea școlii gr-catice locale din cassa alodială — o chestiune mult agitată — a fost respins.

La punctul 85 era rugarea reuniunii carpatine, secția Sibiin, pentru luarea drumului, ce duce la locul de cură Páltniș, (Hohe Rinne) în rețeaua drumurilor vicinale și subvenționarea societății în scopul edificării drumului cu 1000 fl.

Preotul V. Florian zice, că din fondul pentru drumuri de a înlesni comunicațiunea în favorul poporului, până-când deci sânt o mulțime de drumuri rele, din comună în comună, să nu se dee ajutoare spre scopuri străine. Comitatul Sibiinului nu e model în privința drumurilor.

Protopopul Maier arată cum un drum dela Seliște e rău de ani de zile și impracticabil; că acolo ar fi necesitate de a face, ear' nu la Páltniș.

Preotul Manta zice, că la cas dacă s'ar primi propunerea, drumul să se facă direct prin Gurarului, ca mai potrivit. Cere o comisiune, care să constateze aceasta. Români rămân în minoritate. Preotul Manta însușiă recurs.

CORESPONDENȚA

„TRIBUNEI”.

Infamie millenară.

Blaj, 1 Iunie 1896.

Nu știm dacă colecția ce d-voastră ați făcut sub rubrica „Album millenar” e completă, atăta știu însă, că ceea-ce am să vă comunic, ar fi vrednică să ocupe un loc de frunte în această colecție.

Falsul liberalism al stăpânitorilor nostri e de mult așa de deochiat, căt aime nu-i mai dă nici o importanță și sbucimările desperate pe cari ei le fac acum, în acest an millenar, nu vor contribui sânt sigur, decât ca tot mai mult să-i compromită în ochii Europei culte.

Tâmbălăul, ce au avut de gând să-l arangieze în toată țeara spre aducerea aminte de invasiunea unui barbar popor, — au făcut ca pasivele lor să se mai înmulțească cu un fiasco.

Fiasco e sërbaria millenară, fiasco e exposiția, fiasco vor fi toate, căci de pretutinde-ne lipsește motorul acestor fapte, entuziasmul și conștiința că ceea-ce faci și simțești.

Națiunea maghiară nu se bucură, căci dorința unui sistem de guvernare mașter apăsă și asupra umierilor ei; cei cățiva magnați veritabili nu fac națiunea, care e vîndută Jidanilor, singurilor stăpânitori în această țeară. Celelalte

naționalități n'au nici un titlu de bucurie și dacă în timpul din urmă s'a semnalat câte o sërbară sporadică și la naționalități, e de a se socoti ca efluxul unei presiuni grozave.

Căci eată de pildă, ce sânt capaci guvernatorii nostri.

Zilele acestea s'a prezentat la conducătorul „reuniunii de consum” de aici, conducătorul postului de finanți, și i-a comunicat un ordin dela direcțiunea de finanțe, în urma căruia la prăvălia de consum are să se arbozeze în zilele de 8 Iunie (sërbarioarea încoronării) 18 August (ziua M. Sale) și 20 Aug. (Sf. Stefan) flamura națională maghiară.

Ordinul acesta s'a comunicat și celorlalte prăvălii și după-cum aud, tuturor acelor cari beneficiază de un monopol de al statului: ca vinderea de vin, bere, tutun, sare etc. etc.

Ei bine, ce noimă poate ave porunca aceasta? dacă nu se iriteze și șicaneze pe naționalități?

De ce să fiu eu silit a iubila atunci, când inima mea sîngeră de mulțimea nedreptăților ce „mi-se face! De ce să mă bucur atunci, când cu sudori crunte voin ave să plătesc cheltuelile unui lucru din care eu n'am câștigat nimic?

Sforțai zadarnice! Patrioții nostri au ajuns la culmea infamiei. Noi n'avem nici să ne „plecăm”, nici să ne „frîngem”, („biegen oder brechen”), și dacă veacuri de suferințe crunte au trecut peste capul nostru, și totuși nu am pierit, n'avem să pierim acum, când consecuența vitalității neamului nostru a pîtruns în sângele celui mai retras țăran.

Vor trece și zilele acestea de năpastă peste capul nostru și va veni timpul, când vom vedé rupându-se coarda ce prea mult se întinde.

Premiile Academiei-Române.

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Urmare).

XIII. Premiul Alexandru Bodescu, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Cercetări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-Albă.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1898.

XIV. Premiul Neuschot, de 2.000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Compendiu istoric asupra desvoltării industriale la Români până în 1875.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1898.

XV. Premiul statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899, celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

Studul hidrografic complet al unuiu din următoarele riuri: Jiul, Oltul, Argeșul, Isoleița, Siretul.

Studiul va cuprinde: cursul riului; studiul mătii lui; afluenții lui; lungimea cursului, natura terenurilor pe cari curge; permeabilitatea lor; debitul lui și al principalilor afluenți în stare normală și în stările excepționale de creștere și de scădere; diagrame cât mai complete, reprezentând regimul riului și al principalilor sei afluenți într-o perioadă de timp cât mai lungă posibil; întinderea terenurilor supuse inundațiunilor riului și afluenților sei; un proiect pentru îmbunătățirea regimului, eventual pentru canalizarea lui și facerea navigabilă a lui; un proiect pentru irigarea terenurilor cultivabile cuprinse în basenul riului considerat, pentru îmbunătățirea și pentru utilizarea lui.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1898.

(Va urma)

REVISTA PRESEI.

„Gazeta Transilvaniei” (nr. 111) are un prim-articol intitulat: „Conflict bisericesc în România”.

„În zilele din urmă — scrie „Gazeta” — ni-au sosit una după alta știri foarte sensaționale din București. Ele tractează despre niște evenimente pe terenul cultural și bisericesc, cari, cu durere trebuie să o spunem, în ori-e lumină s'ar prezenta, nu sânt de natură de a contribui la înălțarea vazei și prestigiului țerii”.

Aceste evenimente sânt: crisa dela Ligă și suspendarea metropolitului-primat Ghenadie Petrescu. Trezind la acest trist articol fapt face istoricul conflictului dintre Metropolit și majoritatea sinodului, spriginită de guvernul liberal și termină, spunend, că:

„Numai cu îngrijire poate să privească fiecare Român la frământările triste, ce le-au produs și le vor produce încă în țeară aceste neașteptate întâmplări”.

„Dreptatea” (nr. 111) scrie un prim-articol despre „Judicatura curială”. Combate acest proiect de lege, din punctul de vedere al egalei îndreptățiri naționale și susține, că el „nu ia în considerațiune nici pe departe interesele particulare ale naționalităților nemaghiare și nu cuprinde în sine nici măcar un cuvânt, care li-ar garanta acestora caracterul lor genuin în gremul dical”.

Se arată apoi în articol tendențele șoviste, cari caracterizează perfect și acest nou făt al guvernului nostru „liberal”. La urmă se citează drept argument o parte din vorbirea rostită de Apponyi în ședința dietală dela 25 Maiu, vorbire, în care se prezintă clar cât de subredă și nedreaptă e proiectata lege.

„Dar' ne prinde mirarea, — încheie „Dreptatea” — că dl conte nu vede, că în cadrul vorbirii sale tot așa de bine ar fi încăput și principul „naționalității”, de a căru ignorare ne plîngem noi permanent”.

CRONICĂ

Sibiin, 3 Iunie n. 1896.

„Grandomania maghiară”. „D. Zeitung” din 28 Maiu n. a. c. publică un important prim-articol, intitulat „Grandomania maghiară” și subscris: Nucleus. Autorul articolului citează din „Egyetértés”, un pasagi, caracteristic prin care se insultă adănc națiunea germană. Se afirmă în acel pasagi, că Germanii ar fi foarte ingrați și ignobili față de Maghiari, cari „i-au apărât și salvat de atâtea-ori în cursul veacurilor, ca s. p. contra Slavilor și mai ales contra Turcilor. Din aceste motive, susține „Egyetértés”, Maghiarul cu drept cuvânt a ajuns la cântecul: „Neamțul e un porc de căne (Hundsfott).” Articolul din „Deutsche Zeitung” prezintă în cea mai desvîrșită lumină infamia ce se cuprinde în amintitul pasagiu din „Egyetértés”, arătând cu temeinice argumente istorice cât de meschin falsifică și mistifică istoria domni dela „marele” organ kossuth-ist. Nucleus amintește o serie întreagă de acțiuni anti-germane ale Maghiarilor, cari toate dovedesc viu cât de „dragi” li-au fost Maghiarii Nemții. Zápolya, Bocskay, Bethlen Gábor, Rákoczy L., Tököly, toți acești „distinși” bărbați maghiari au luptat alături cu Turcii, contra Nemților. Ear' când Ungurii au luptat contra Turcilor, atunci mai de multe-ori frunțași din staul naționalităților nemaghiare au condus armatele, dovadă croatul Zrinyi, Sêrbul Iuritsits, Românii Ioan Huniade Corvinul și Kinizsi (Chinezul) etc.

Inaugurarea monumentelor lui Kogălniceanu și Alexandri, la Bacău, se va face la 2 Iunie v.

Invective. „Unirea” din Blaj e dor-nică de discordie și ceartă. La articolul obiectiv al unui venerabil și instruit preot, publicat în nrul 107 al „Tribunei” sub titlul „Non quis, sed quid”, „Unirea” diu Dr. Szmigelski, răspunde cu următoarea... cum se o caracterisăm, dacă nu cu vorba „invective”?

„Preotul din Bihor” earăși înălță „vocea liberă” în nrul din 28 a. c. al „Tribunei”. Nu-i răspundem din simpla cauză, că pe d-lui nu-l știm, cine e. (Se vede, că Dr. Szmigelski nu ține de loc la principiul obiectiv non quis, sed quid. Red. „Tribunei”) Apoi cele-ce vociferază d-lui, nici nu au de a face cu binele bisericii noastre ori cu al poporului nostru, ei sânt numai niște invective de tot personale în repate asupra redactorului „Unirii”. Redactorului din țes al „Tribunei”, acumpul seu invetăcel de odinioară Elie Dăianu, care publică invectivele acelea anonime, re actorul „Unirii” îi mulțumesc pentru dovada aceasta a virtuții lor pietății și recunoștinței, cari li împodobesc.

Lăsăm cetitorilor să judece dacă aceste reflexiuni ale Drului Szmigelski nu-s invective.

Un student român, jertfă a milleniului maghiar, apelează la inimile românești să l' ajute. Acest tiner' al cărui nume, în propriul seu interes, trebuie să rămână nedescoperit, a fost eliminat dela un gimnasiu unguresc, pentru-că s'a împotrivit a purta tricolorul maghiar. Acum, primit la un alt gimnasiu, ca privatist, are lipsă de 40 fl. pentru-că se poată fi admis la depunerea examenului. Fiind orfan și sără: cu desvîrșire, e silit să recurgă la marinositatea publicului românesc. Deschidem o colecție și rugăm și noi pe Românii cu stare să contribuie cu câte ceva spre ajutorarea acestui brav, dar' sorman student român. Sumele incurse le vom trimite la destinație și le vom cuita în „Tribuna”.

„Noi vrem pămînt”. Primim următoarele: „În 28 Maiu am fost citat a 7-oră, la judele de instrucție pentru declamarea poeziei. „Noi vrem pămînt”. De astă-dată proștia Jidanilor din Făgăraș a ajuns la culme, anume: Până acum m'au acust pentru-că am declamat poezia așa după-cum a întocmit-o autorul. Acum de când Curia nu a aflat nimî: agitoric, mă acust Jidanii din Făgăraș, că eu altcum aș fi declamat-o, adică aș fi zis, că pămîntul acesta ar fi al nostru și să ne scăpăm de jugul unguresc! Cu toate-că în poezia prezentată mie în 2 Aprilie prin judele de instrucție de aici nu se afla acea expresiune și pe care am recunoscut-o după unele modificări, astăzi „și-au

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall